

De onderliggende vraag van gemeenten is of de indexeringsmethodiek nog voldoende aansluit bij de gewijzigde indexeringsmethodiek van het gemeentefonds. Het gemeentefonds wordt sinds 2024 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Een te ruime indexering is gezien vanuit de financiële opgave voor een aantal gemeenten niet wenselijk.

Een indexeringsmethodiek creëert duidelijkheid en financiële zekerheid en stabiliteit voor 4GR en gemeenten en voorkomt dat er afhankelijk van het financiële effect in een betreffende jaar discussie kan ontstaan zijn over de gehanteerde methodiek. Iedere indexeringsmethodiek creëert immers per definitie verschillen ten opzichte van de werkelijkheid. Het financiële effect moet daarom op de lange termijn worden beschouwd. Financiële verschillen zijn onderdeel van het jaarlijkse exploitatieresultaat en worden geëgaliseerd door toevoegingen of onttrekkingen aan de algemene reserve van de 4GR en/of terugbetalingen aan gemeenten. Daarover zijn ook beleidsuitgangspunten afgesproken.

Bij wezenlijke financiële verschillen kan indien nodig de begroting incidenteel of structureel worden bijgesteld. Voor een passende methodiek is het van belang dat de gekozen index leidt tot een zo beperkt mogelijk aantal tussentijdse bijstellingen van de begroting. Het algemeen bestuur is het bevoegde orgaan hierover besluiten te nemen, al dan niet met zienswijzen van de raden.

In algemene zin is een indexeringsmethodiek niet geschikt als bezuinigingsinstrument. Het is immers een generiek instrument dat geen rekening houdt met de individuele situatie van een GR. Er wordt bovendien geen relatie gelegd met de doelrealisatie en taakuitvoering die gemeenten van iedere GR verwachten.

Er is per individuele GR een afweging op inhoud, taken en niveau van uitvoering nodig om tot een realistisch lagere bijdrage aan de 4GR te komen. Dit staat los van het proces van indexeren. Een wijziging van de indexeringsmethodiek leidt bovendien niet per definitie tot een lagere bijdrage van gemeenten aan de 4GR.

Evaluatie indexeringsmethodiek

Op basis van de vraagstelling zijn in de evaluatie drie scenario's voor een alternatieve indexeringsmethodiek uitgewerkt en beoordeeld.

Op basis hiervan is de conclusie dat het voortzetten van de huidige methodiek het best passend is. Deze methodiek heeft sinds 2018 aantoonbaar goed gewerkt.

Wel kan de methodiek worden aangescherpt op transparantie over de verschillen die optreden zodat het algemeen bestuur beter in positie wordt gebracht daar een expliciet besluit over te nemen. Het gaat om de volgende aanscherpingen:

- a) de gemeenschappelijke regelingen (4 GR) stellen jaarlijks een evaluatie op van de werkelijke ontwikkeling van de loonkosten, afgezet tegen de ontvangen loonindexering;
- b) indien er afwijkingen zijn tussen de ontvangen indexering en de werkelijke loonkosten-ontwikkeling zal dit niet zonder expliciete bestuurlijke besluitvorming worden omgezet in nieuw beleid;
- c) indien een gemeenschappelijke regeling aan het einde van het jaar een positief resultaat heeft behaald, wordt dat terugbetaald aan de deelnemers, tenzij het bestuur anders besluit.
- d) bij de toepassing van de aanscherpingen b en c worden de kader stellende afspraken over de minimale en maximale omvang van de algemene reserve van de 4GR in acht genomen zodat de algemene reserve van de 4GR binnen de kader stellende bandbreedte blijven.

Het scenario waarin de bbp indexering van het gemeentefonds wordt toegepast op de 4GR blijkt onvoldoende aan te sluiten op de werkelijke kostenontwikkeling van de 4GR. Dat heeft vooral te maken met de afwijkende kostenstructuur van de 4GR (significant grotere looncomponent) en de samenstelling van de bbp-index waarbij bepaalde componenten niet of minder relevant zijn voor de 4GR. Verder betekent de volgtijdelijkheid in het begrotingsproces van 4GR en gemeenten per definitie dat de gehanteerde indexeringscijfers zullen verschillen. Dit scenario leidt daardoor tot meer begrotingsbijstellingen en/of het aanhouden van een grotere algemene reserve om de verschillen op te kunnen vangen.

Een ander scenario waarin de indexering van de lonen wordt doorgevoerd nadat een nieuwe CAO is vastgesteld is te complex en draagt niet bij aan een overzichtelijk begrotingsproces.

De indexeringsmethodiek zal in 2030 opnieuw worden geëvalueerd als onderdeel van de vierde evaluatie van de Beleidsnotitie kaders P&C documenten 4GR.

In de bijeenkomst op 15 april 2026 voor raads- en statenleden zal de evaluatie indexeringsmethodiek nader worden toegelicht en zijn wij graag bereid uw vragen te beantwoorden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Ondertekening 4GR'en